

PETROZSÉNY és VIDÉKE

TÁRSADALMI, KÖZGAZDASÁGI és VEGYES TARTALMU HETILAP. — MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP REGGEL.

A lap előfizetési ára:

Egy negyedévre . . . 2 kor.
Fél évre . . . 4 "

Egészévre . . . 8 kor.
Egyes szám ára . . . 20 fil.

A lap szellemi részét illető közlemények a „Petrozsény és Vidéke” szerkesztőségéhez; az előfizetések pedig a kiadóhivatalhoz küldendők.
Hirdetések, valamint nyiltéri közlemények mérsékelt áron számíthatnak.

Évforduló.

Ma egy éve országra szóló ünnepet ültünk Petrozsény, sőt az egész Zsilvölgy történetének legnevezetesebb mozzanata alkalmából diszbe öltözött a fekete gyémántok egész birodalma. Levette munkazubbonyát a kézműves, diszbe öltözött a bányász, rang és foglalkozásra való tekintet nélkül gondolatban, érületben egybeforrva dicsőítettük a becsületes munkát, mely bámulatos gyorsasággal csodát művelt. Az öntudat felemelő büszkeségével, a siker megnyugtató tudatával zengtük a munka apoteozisát, zsenge alkotásunk szerény tárlatán, hol magas rangú urak, az ipari munkásság nagyérdemű előharcosai adóztak elismeréssel a verejtékkel kivívott sikernek.

Az ünnepi zaj lecsendesült. A nagy király gyűrűs madara nem ékesíti a díszített csarnokok homlokzatát. Mivesruhát öltött a dolgos iparos. A föld méhébe leszállt a bányász s milliókat érő kincseket aknázz ki annak szikla bordái közül, folytatva ezer veszély közt nehéz munkáját a nemzet, milliók javára. Szinte feledésbe is ment már a ma egy éve lezajlott fényes ünnepség.

Pedig azóta csak egyszer futotta be örök pályáját a mi vén Földünk az égő Nap körül.

Ha pusztító véres csatának évfordulója volna a mai nap; diadalmamortól ittasultan gyujtatnék lángra az emlékezés szövétnéke. De a munka diadalának emlékére, a vértőlküli modern küzdelem dicsőítésére nem is gondolunk. Ha már 52 hét múltán feledésbe megy az a nagyjelentőségű esemény, midőn hivalgás nélkül bemutattuk az or-

szágnak pár évtized czéltudatos munkásságának közhasznú vívmányait s méltán csodált alkotásait; mi fogja emlékeztetni s buzdítani a jövő nemzedéket, hogy az eddigi alkotások sikerein lelkesülve erőt, biztatást merítsen a múltból s tovább építsen a lefektetett szilárd alapon.

Nem az emberirtó vérmező a változott kor szellemének megfelelő küzdő-tér. Nem az öldöklő fegyverek az emberiség boldogításának eszközei. A munka, a képesség az emberiség áldásának erőforrása, a kulturának a haladásnak, a jólétnek biztosítója.

A ma egy éve megnyitott ipar- és gazdasági kiállításon bizonyítékát szolgáltatott annak, hogy az önmunkásság, a békés küzdelem nyomán fakad és virul az áldás.

Ugyanakkor tartotta a magyar bányászati és kohászati egyesület országos kongresszusát Petrozsényben. A bányászat és kohászat nagyérdemű vezetői, országos tekintélyek eljöttek, hogy mint a munka buzgó előharcosai a munka ünnepének fényét, jelentőségét manifesztálják. Petrozsény köz- és társadalmi életének eme nagy horderejű mozzanata, ez a kiváló jelentőségű szép napja méltó arra, hogy ne csak megemlékezzünk róla, de maradandó monumentum hirdesse a munka értékét és dicsőítését.

Ma egy éve mutatkoztunk be az ország előtt, mint a nemzeti munkásságnak hasznosan érvényesülő tényezői; akkor szolgáltatott elismert bizonyítékát annak, hogy itt a határőrállomáson honfi tisztünk hű betöltésével magyar állami missziót teljesítünk. Egy év előtt az ország sajtója ezt hirdette, a nemzet elismerése ezt magasztalta.

Kalapáccsal, vésővel, az ipari munka egyéb eszközeivel iktattuk Petrozsényt és az egész Zsilvölgyet a kulturának, a közjólét előmozdításának kiválóbb faktorai közé. Oly nevezetes időpontja ez e vidék életének, hogy az idő vasfogával, az enyészettel daczoló emlékmű volna hivatalra arra, hogy megörökítse.

A vidéki kiállítások elismert fokmérői a vidék kulturális haladásának. A petrozsényi kiállítás ez, és ennél még több volt. Irányjelző a czéltudatos haladás útján; erőpróba, mely az itt reánk váró nemzeti misszió teljesítése szempontjából reánk váró nagy feladatok betöltésére nézve képességünket, hivatottságunkat dokumentálta.

Ipari-, gazdasági-, kulturális- és közeletünknek ez a korszakot alkotó feledhetlen mozzanata nyomtalanul feledésbe nem mehet. Önmagunkat, az itt végzett nagy munkát és annak sikerét becsüljük meg, ha az egy év előtti kettős ünnep emlékét megörökítjük.

Nagyszabású monumentumot nem létesíthetünk, ez felülmúlna anyagi képességünket, de Petrozsény főterén vármegyénk köveiből, vagy ércanyagából emelhetünk méltó emléket, mely hirdesse, hogy 1903. év szeptember hó 13-án (a múlt évben arra a napra esett vasárnap, az ünnepség ideje) itt tartotta nagygyűlését a Magyar Országos Bányászati és Kohászati Egyesület s ugyanakkor nyitott meg a hunyadmegyei gazdasági és iparkiállítás. Avagy a Petrozsény központján létesítendő közút medencéjének díszítésével nem lehetne-e kapcsolatba hozni az emlékművet? Lehetne-e méltóbb és megfelelőbb dísz a felépítendő új község háza tanácskozási termé-

„PETROZSÉNY ÉS VIDÉKE” TÁRCÁJA.

Örök szerelem, örök barátság.

Midőn a gyermek ifju szív még tavaszát éli, midőn a nő iránti szerelem nem vette még hálójába, másképp keres magának kárpótlást. Mert a szívnek szeretni kell. S nem ösmerve még a szerelmet, a baráti szeretetnek ad helyet. Oh mily barátság ez! Ha két ifju megszereti egymást s szereti, mintha szerelem volna lelkében, vágyik baráti csókja után, féltékeny reá, boldog, ha magának mondhatja.

Két ifju suttogott a kert egyik lúgában. Látna őket, amint mosolygól tekintettek egymásra, amint szorosán átöltözték egymást, szerelmes párnak gondolhatta volna őket a szemlélő. Szerették egymást a baráti szeretet legnagyobb fokával s szívük úgy fájt, mert válniuk kellett. Béla az idősebb, holnap katonai iskolába megy s kitudja mikor jön ismét vissza, mikor öleli magához az ifjabb Sándort?

Felidéztek az elmúlt boldog napokat, beszéltek a jövőről, hogy szeretni fogják egymást örökké. Épügy, mint a szerelmesek. Az idő hamar elmúlt s válni kellett. Megölelték egymást, csókra csók jött, azután elváltak.

— No ezeket az Isten egymásnak teremtette. — mondogatták a városkában, — midőn Szegey Sándor először ment karonfogva szépséges menyasszonyával, a szende kis Szőke Pauluskával. Szőkének hívták, de szőke is volt. Szőke selyem haj koronázta édes arcát, mely csak egyet hirdetett, hogy szeret, hogy boldog.

Régóta szerették egymást, de még most is messze volt az a boldog pillanat, mikor egymásé lehetnek. Szegény volt mindkettő s várni kellett, míg Sándor oly helyzetbe jut, hogy elvehesse.

Meg volt az eljegyzés, Sándor elment messzire küzdeni, oly állásért, melylyel megteremtheti földi paradicsomát.

Midőn eltávozott, egy ideig pihent az asszonyi nyelv. De később annál inkább megkezdte munkáját. Mint az india, ölelve fonja körül a fácskát, hogy később megölje, úgy fonták körül Paulát is jóakarói.

— Nem vesz az el. Bolondit. Majd meglátod, hogy vén lány maradsz. Így ment nap-nap után, míg végre Paula is gondolkozni kezdett. Hátha esakugyan elhagyja s ez a hátha az első halálos döfés a szerelembe. Mert mikor már kételkedünk kedvesünkben, ráleptünk arra a lépcsőre, mely a hűtlenségre vezet.

— Nem igaz, nem hagy el, csak én tudom menyinyire szeret. — Mondogatta a lány, — de ha egyedül volt, sirt, mert arra gondolt, hátha elhagyja. Hiába szólt az ifju leveleinek minden szava végtelen szerelemről, a lány nyugtot nem talált.

Elmúlt egy év, elmúlt két év s a várt esküvő mégsem jött. Nem volt már turbékolás Paula leveleiben, hanem szemrehányás, mely az ifju szívét, ki nyomorgott, küzdött, késként hasogatta. Mikor olykor együtt voltak, beszéltek végtelen, örök szerelmükről s később, megint csak keserítették egymást, mely jobban fájt, mintha halálos ellenség okozta volna.

Nyári reggel volt s messzire elhallatszott a csendes vidéken, amint a cigány banda, Paula ablakai alatt húzta:

— Rám se nézett, mikor én őt megláttam . . .

Azután elhallgatott a zene s visszament a majális színhelyére s a gazdag Alberthy Béla hadnagy, most már dalolt is a nótához. Fess gyerek volt az már tagadhatatlan. Amint felreapsott sapkájával, jobbra, balra hajlongva szép bariton hangjával dalolta:

— „Megfogadtam én sem nézek reája,

Mégis, mégis majd meghalok utána . . .”
még a férfiak is belebolondultak, hát még a lányok? Deli, szép, gazdag volt, kell még egyéb is?

Bolondult Paula után, mióta meglátta, üldözte mindenütt, oh és ő menhelyet nem talált. Mindenki csak nevette, ha jeggyüritőjére hivatkozott. Szülei meg épen követelni kezdték, hogy küldje vissza, mert ugyis csak bolondság az egész. Ehhez járult a saját szívének kételkedése is. Oh, örök szerelem!

Az első csóknál felsikoltott, a másodiknál sírni kezdett a harmadiknál már reszkeve kereste ajka a lázban égő férfi ajkát, aztán keblére omlott a deli, gazdag tisztnek s feledve volt az ifju, ki éjjel-nappal egy czélért küzdött, ki ezért a czélért, annyit mindent eldobott, ki nyomorgott, mert hitte, hogy létezik örök szerelem; feledve volt az édes múlt, feledve a jövő, feledve az a kis karikagyűrű, minden feledve volt, csak a jelennek él és annak, hogy most már biztos, hogy nem marad vén leány.

Ugyan abban a nagy kertben, ahol évek előtt, két ifju gyermek ölekezett és keserű könyeket sirt az elválás miatt, ahol örök barátságot fogadtak, egy őszi reggel nyolcz férfi sugdosott és oszlott két bizonyos távolságra egymástól. Nemsókára egy lövés dördült el,

nek annál, ha hivatott festő ecsetje azt a momentumot örökítene meg, midőn az országos bányászati és kohászati egyesület kongresszusán a nagynevű ünnepi szónok, dr. Chorin Ferencz főrendiházi tag s a Salgótarjáni Kőszénbánya Rt. Társulat fenkölt gondolkozású elnöke azt a nagy igazságot hangoztatta, hogy: „az ipari munkának szünetelnie nem szabad.”

Szobrász vésőjére, művész ecsetjére érdemes momentumok megörökítésével tegyük emlékeztetéssé a Petrozsény és Zsilvölgy életében nagyjelentőségű eseményt.

Hangversenyek, tánczvigalmak, szórakoztató estélyek jövedelmeiből s önkéntes adakozások útján, Petrozsény és vidéke áldozatkészségéből összegyűlne a megpendített szép czél megvalósításához szükséges összeg. (Z.)

Katholikuskör Petrozsényben.

Nem érintve más felkezetek érdekeit, nem elegyedve bele azok belügyébe, a legszentebbet, a haza érdekét tartva szem előtt, mely valamennyiünknek lelken fekszik ezen a végvidéken, hol magyarságunk beékelik van a világ minden részéből ide letelepedett különböző nemzetiségek közé: alakult meg Petrozsényben folyó hó 4-én a petrozsényi katolikus kör. A gyűlést, melyen Gróf Toldalagi Samu plébános elnököl, Brassay József róm. kath. kántor nagy utánjárásra való érdekes felolvasása nyitotta meg, melyet kiküldött helyi tudósítónk leírása után kivonatolva, a következőkben ismertettünk:

Szívem mélyéből üdvözlöm önöket körünk megnyitása alkalmával és lelketem az öröm fogja el látva azt, hogy nem volt hiába való fáradozás e nemes cél szolgálatába állani, mert ime körünk megalakult, melyért köszönetet mondok mindazoknak, kik lelkesen működtek közre megalakulása érdekében, — azonban nem mulaszthatom el, hogy e tény fontosságára ne irányítsam figyelmüket és Isten kegyelméből megalakult körünk céljáról ne beszéljek. Önök talán nem is sejtik, hogy körünkre milyen feladat vár. Nagyon szép és magas cél áll előttünk. Itt a hol annyiféle nemzetiség van, nekünk okvetlen küzdenünk kell a magyar eszmékért; ezt megkívánja tőlünk a magyar haza és a társadalom. Naponként összejöve lapjainkból ismerete-

ket, eszméket szerzünk, melyek irányítani és lelkesíteni fognak; nézeteinket egymással kicseréljük, hogy azok megtisztulva, mint színarany foglaljanak helyet gondolataink között.

Annak a bányásznak, ki reggeltől napestig erős munkával van elfoglalva, akinek életét annyi veszély környezi, hogy nem tudja valjon fogja-e látni még egyszer azon verőfényes napot, mely nélkül nincs élet: szüksége van a hitre, a vallásos meggyőződésre, Istenre akinek kezében van az élet és halál. Az erős munkában kifáradva itt enyhülést fog bizonyára találni és lelke számára, melynek erősnek kell lennie, hitet, bizalmat szerez, erőt merit.

Ezekben kell nekünk szórakozást szereznünk, nem pedig a koresmák, vendéglők látogatásában.

Lelküinket művelve ismereteinket gyarapítva, annál inkább megfelelhetünk magas feladatunknak, hogy ezen kör erős gőcpontja legyen a magyar érzésnek és a vallásosságnak. Szükség van ily gőcpontra itt ahol a közérköleség annyira megvan mételeyezve, ahol a magyar társadalomnak minél nagyobb teret kell hódítania, hogy annál egységesebb legyen.

Egyesült erővel és vállvetve kezdjük meg munkánkat s majd a jövő megfogja mutatni azon eszközöket, melyek segítségével feladatunknak eleget tehetünk, én pedig kívánom, hogy ezen kör tagjainak lelkét mindig a vallásos és hazafias szellem hassa át, mely lelkesedéssel párosulva tettekben is nyilvánuljon. Épen azért kérem önöket, hogy a célt szem előtt tartva látogassák gyakran e kört és mindenki igaz lelkiismeretességgel mozdítsa elő érdekeit.

Adja Isten, hogy körünk hosszasan éljen érve meg, valóban a petrozsényi híveknek lelki üdvét munkálja elő, és ha mi a legkisebb eredményt is képesek vagyunk felmutatni, nyugodtak lehetünk, mert híven teljesítettük köteleességünket!

Becsületes munkásság, az erények hű ápolása, vallásos életünk megszilárdítása legyenek jelszavaink. Müködszünk Isten áldását kérem az Egek Urától.

A megjelölt felolvasás után Gróf Toldalagi Samu lelkes beszéde következett, melynek elhangzása után a kör megalakult.

A körnek eddig 120 tagja van. Védnöke Gróf Majlát Gusztáv Károly Erdély püspöke. Elnökké Gróf Toldalagi Samu, alelnökké Kekel Jakabot, pénztárnokká Eisler Albertet és titkárrá Brassai Józsefet választották meg. Az alapszabályok összeállítása, jóváhagyása s annak a belügyminiszteriumhoz leendő felterjesztése egy 15 tagból álló választmányt kértek fel.

A kisipar kibontakozási útja.

Mindennapi dolog, hogy a kisiparosok hátat fordítanak mesterségüknek. Ha egy hivatalszolgai vagy

hasonló állás töresedik meg, a pályázók legnagyobb része: szerszámaikat sutbadobott iparosok. Sokan kíváncsiak: újnemzedék nem pótolja a hiányt. Mégis azt panaszkodják a mesteremberek, hogy sokan vannak, azért nem jut egyre annyi munka, melyből megélhetne. Erről akartam egyszer meggyőződni. Megszereztem a statisztikai adatokat, hány legfontosabb iparágban önálló mesterember van még Magyarországon és összeállítottam az alábbi táblázatot, melyből kitűnik, hogy Németországban, Ausztriában és Magyarországon hány lakos esik egy-egy hasonló szakmabeli mesteremberre. Mert a hány ember szükségletét fedezi egy mester, ugyanannyinak kell egy-egy mestert fenntartani.

1900 évben volt Magyarországon önállóan dolgozó iparos, Gerster M. könyve szerint:

cipész és eszmadia	60,148	mester
férfiszabó	—	21,697
asztalos	—	17,325
ács	—	13,954
lakatos	—	3,913

E számok azonban mitsem bizonyítanak. Sem azt, hogy sokan, sem azt, hogy kevesen vannak. E tekintetben csak úgy nyerünk tisztá képet, ha egybevetjük a lakosság számával s kimutatjuk az arányt, hány lakos esik egy iparosra. S ezt a viszonyt összehasonlítjuk a szomszéd országok analog számaival. Egy mesterre esik lakos:

	Magyarország,	Ausztria,	Németország
cipész és eszmadia	158	130	110
szabó	—	241	127
asztalosra	—	433	206
ácsra	—	816	302
lakatosra	—	1490	352

Látjuk tehát, hogy Magyarországon van legtöbb ember egy-egy iparosmester fenntartására, tehát nem iparos van sok nálunk, hanem a munka kevés.

Fogyasztóképességünknek e táblázat nem lehet hű tükrre, bár e tekintetben is kétségtelenül a két ország mögé kerülünk, mert sok ezen iparágban kész áru jön be hozzánk. Ugyanez évben Ausztriából behozott:

kész cipő	k. 18,198,000	— értékben
„ férfiruha	11,327,820	—
„ butor	15,782,205	—
„ fémáru	20,600,000	—

Ha elérhetnők azt, hogy e behozott kész áruk nagyjából nálunk készítenének, akkor nem sok, hanem kevés iparosunk volna.

Szinte hallom azonban az iparos mesterek ellenvetését, hogy e behozott sok cipő, ruha és butor többnyire gyári készítmények.

Ez a hiedelem téves. A hozzánk importált kérdéses iparcikkek többnyire kisiparosok készítményei, csak legkisebb részük gyári áru.

mire ismét összegyűltek, hogy megint szétváljanak, csak az egyik csoport maradt még ott és azután ez is megindult lassan viden a holt Sándort, kit Béla párbajban agyonlőtt.

Ha ugy nyári nap, a kék égen, egy-egy kis felhőt látok megjelenni, mely szemmeláthatólag fogy, míg végre eltűnik teljesen, vagy ha gyermekeket látok, kik szappanhabot eregetnek, mely egy pillanatig lebeg, aztán szétpattan, az örök szerelemre és az örök barátságra gondolok.

S.

A lövés.

Egy kis paskapor, egy latnyi ólom, egy revolver, egy kéz, egy kis elhatározás, és egy durranás, ennyiből áll az egész és mégis mily megdöbbentő néha. De nem annak — már mint a lövésnek — harsztudományi boncolgatását tűztem czélomul, sem annak hatásait nem vizsgálom, én egyszerűen felálltam a tételt, hogy a lövés az emberi élet nagy körmondatában az interpunkció! Nem hiszik? Ám lássák.

Az a gonosztevő, aki azért szegzi fegyverét ellenfelének, hogy azt kirabolja, s hogy valahol Amerikában új életet kezdjen a rablott pénzzel, és ott becsületesen éljen, — lelvi akár lesből, akár szemtől áldozatát. Ki tagadná, hogy ennek az embernek az élete körmondat, melynek első és utolsó részét a lövés tehát a körmondat két részét elválasztó kettőspont.

Két ember találkozik a kávéházban, az egyik krakéler, a másik szegény, közönséges nyársolgár, akinek az orra az előbbinek nem tetszik. Valami fölött

összeszólalkoznak s a krakéler a párbajban lelvi ellenfelét. Estére ismét ott van a kávéházban, hogy huszonnegyedik párbajhoz a huszonötödiket is megszerze. Ennek életében az említett lövés csak egy közönséges vessző. Ám, ha annak a nyársolgárnak a golyója szerencsésebb és szétzuza a krakéler jobb karját, akkor a lövés pontosvessző lesz, mert legalább addig, míg karja be nem gyógyul, nem foghat pisztolyt a kezébe.

A köztisztelőben álló sikkasztó, aki ezt a mesterséget évek óta üzi, míg egyszer a hiány már nagyon kiáltó lesz a pénztárban, egy lövéssel vet véget életének. Ez a lövés bizonyos hiánnyal.

A sorsüldözött, kinek élete merő kin és nyomor, ki keserves harcokkal tudja csak megszerezni a pisztolyra való pénzt is, agyonlvi magát; no, ez a lövés nyugvójel.

A magaúnt, ki minden jókban daskálhat, s ki megundorodott már mindentől, ami az embernek élvezetét nyújt, aki csupa unalom, azt sem tudja, hogy miért éljen, fejbőlvi magát. Ez a lövés bizonyos kérdőjel, hogy minek is ez az élet?

Ha elnyomottak, ha szolgalelkek, ha rablók felázadnak, ha fegyvert fognak elnyomójukra, ha lelvi azt, aki oly ügyet véd, mely érdekeiket sérti — ez a lövés felkiáltójel!

Ha két ellenséges hadsereg áll egymással szemben, ha ropognak a puskák, ha dörögnek az ágyuk — ez a gondolatjeleknek szakadatlan sorozata, mert igazán gondolatra készíti az embert, hogy miért öli egymást két csomó ember, kik soha életükben egymást nem látták?

Ha a szerelmes asszony hűtlen férjének, vagy viszont, ha a kedves kedvesének csaláságát egy golyóval szakítja ketté, ez a lövés mindenestre pont.

A „vendetta”, verboszu, meg a „cine mintye” — gondolj rá! — után következő lövés mindenestre idézőjel, mert egy előtte elkövetett sérelmet boszul meg, amelyet az áldozat emlékeztetébe idéz.

Folytathatnám még ezt a kis analógiát most a számtani jelek, meg a mértani jelekkel is, de minek, mikor végeredményben ugy is csak oda lyukadnék ki, hogy sem aktív, sem passzív az ilyen központozást nem szeretném alkalmazni életem körmondatában.

P.

Egy öreg ur verse.

Hatvan éves
Leszek már én novemberben,
Irtózatot,
Ha meggondolja az ember!
Az erőm fogy
És gyengülök napról-napra,
Isten tudja,
Hogy virradok a holnapra...

No, de semmi,
Ha meghalok eltemetnek.
Rettenetes
Sütét koporsóba tesznek.

Majd bedugnak
Az anyaföld zord ölébe
És rávésik
Egy sírkőre: vége, vége...

P.

Az eladást eszközölő vállalkozók gyárosoknak nevezik ugyan magukat, s nagy raktárt tartanak fenn. nyomtatványaikon nagy és még nagyobb kéményű épületek vannak felpingálva, de tényleg gépekkel, gőzerővel és munkásokkal dolgozó gyár a legkevesebb közülük.

Bécsből jön hozzánk a legtöbb kész cipő, ruha és butor. Ugyanott nagyszámu export cég áll fenn, melyeknek Magyarország a fő működési terük, itt mint gyári cégek szerepelnek és olesó, kész áruval özönlik el piacainkat. Ez áruk azonban nem is gyárakban, gépekkel mánkások által készítettnek, hanem csakis ugyanoly mesteremberek, kisiparosok által saját műhelyeikben, mint a mieink, kik ugyanugy élnek, laknak és dolgoznak is. Mi az oka tehát annak, hogy ezek kész munkája olesóbb, mint a mieinkké és ezáltal eddig uralt piacainkról bennünket leszorítani képesek ?!

Ennek oka a munka organizációja.

A tőke mindenhatósága a vállalkozót abba a helyzetbe juttatja, hogy a nyersanyagot olesóbban veszbe és ezt helyesen kiszámítva adja feldolgozás végett az iparos kezébe. A helyesen alkalmazott munka megosztás potolja a gépet, a mindig egyforma munkát végező és erre begyakorlott kéz előnyösebb, a gép munkájánál. Az iparos csak dolgozik, a nyersanyag beszerzésének és a kész áru értékesítésének gondjai nem terhelik. E dolgok megfelelő derék kereskedelmi erőkre vannak bízva.

Igy tekintve, a dolgot, tisztul a mentőösvény, mely iparosainkat a kétségbeesés sűrűségéből kivezetheti: Ha iparosaink össze állva, ugyanugy nagyban készpénzen szerezhetnék be a nyersanyagot, a munkát maguk között megosztanák, s azon helyzetbe juthatnának, hogy egyfolytában dolgozhassanak, kereskedelmi szaker gondoskodnék a nyersanyag bevásárlásáról és a kész munka értékesítéséről, s a mindezekhez szükséges tőke rendelkezésre állna, — kivivhatnók, hogy az importált kézműárak a mi iparosaink által készítettessenek.

KÜLÖNFÉLÉK.

— **Izraelita polgártársainknak**, kik az ő hitük szerint a tegnapi nappal az Urnak 5665-ik esztendejébe léptek, e helyen is boldog újévet kívánunk.

— **Dr. Chorin Ferencz** a Salgótarjáni közsébbánya részvénytársulat elnöke f. hó 10-én este Petrozsénybe érkezett.

— **Bérmálás.** Az erősség szentségének kiszolgáltatására Mailáth Gusztáv Károly erdélyi püspök f. hó 28-án d. u. nagyközségünkbe érkezik. Méltó fogadására nem csak a római kath. hitközség, de egész nagyközségünk felekezeti különbség nélkül készülődik, hogy az méltó legyen ahoz a nagy szellemhez, valóban történelmi alakhoz, ki pár napra látogatásával tiszteli meg nagyközségünket. A Bérmálás sorrendje a következő: 29-én és 30-án Petrozsényben és Aninoszán. Október 1-én Lupényben, onnét vissza 4-én Vulkánban. A részleges program a pléb. hivatalban tekinthető meg.

— **Személyi hírek.** Dr. Wenczel Gusztáv pénzügyi tanácsos, pénzügyörégi központi főfelügyelő folyó hó 9–10-én városunkban tartózkodott. Ebből az alkalomból kifolyólag, a határszolgálat rendezése tekintetében helyszíni nyomozásokat ejtett meg. Ittlété révén reméljük, hogy a nemzetgazdasági érdekek minősíthető állatesempészet meggátolásának kérdése napirendre került.

X.

— **Kinevezés.** Gróf Majláth Gusztáv Károly róm. kath. püspök Bodó Ferencz petrozsényi róm. kath. káplánt kinevezte kolozsvári róm. kath. káplánná. Bodó Ferencz alig egy éve foglalta el állását Petrozsényben. Tanította a gimnázium minden osztályában, a lónyay állami iskolában, a petrozsényi és vulkáni iskolákban az intéző közegek elismerésére nagy buzgalommal a hittant. A kitünő erőt a hitfelekezetekhez tartozók és ismerősei előléptetése alkalmával minden oldalról melegen üdvözölték. s távozása alkalmából sajnálkozásukat fejezték ki.

— **Hunyadvármegye** legtöbb adót fizetőinek kimutatása f. év szeptember hó 10-étől számított 8 napon keresztül a vármegye kiadóhivatalában, az esetleges felszólamlások megtehetése végett közszemlére ki van téve.

Pogány,
alispán.

— **Meghívó.** Többen elhatároztuk, hogy a vadovás, a sportszerű vadászat és halászat gyakorlása szempontjából Petrozsényben vadász, iltv. halász együletet szer-

vezünk. F. hó 18-án d. u. 3 órakor a „Wagner“ vendéglőben alakuló közgyűlést tartunk; melyre az összes Petrozsényben és a vidéken lakó, és a szervezendő egyület iránt érdeklődő urakat ezennel meghívom.

Megbízásból:

Payer Arthur.

— **Tanerőhiány.** Az állami iskola gondnoksága különös tekintettel arra a körülményre, hogy a beiratkozottak száma szeptember 6-án már meghaladta az ötszázat, sürgősen intézkedett, hogy a petrozsényi áll. iskolánál a tanerők száma rövid időn belül emeltesse. Addig is a míg a közoktatásügyi miniszter végérvényesen ez ügyben rendelkezne, két ideiglenes helyettesnek alkalmazását tartották nélkülözhetlenül szükségesnek.

— **A lupényi besorozott ifjak,** a Mandl-féle vendéglő összes termeiben jótékonyezélu zártkörű „Reg-ruta táncvigalmat“ rendeznek folyó hó 24-én, szombat. A tisztajövedelmet a szegénygyermek felsegélyezésére fordítják. Belepti-díj: személyjegy 1 korona 20 fill. — családijegy 2 kor., 40 fill. Kezdeté esti 8 órakor. Jó éziganzenéről, valamint jó ételek és italokról gondoskodva van.

— **A kis diákok** nem kevesebb mint 24 koronát juttattak a szegénygyermeknek felruházó egyesület pénztárnokához Krausz Józsefhez. Ezen összeg a kedves ifjuság által két izben rendezett és ugy erkölcsileg, mint anyagilag fényesen sikerült műkedvelői előadás tiszta jövedelme A polgári olvasókör elnöksége e helyen mond elismerő köszönetét a rendezőségnek és a műkedvelők minden egyes tagjának.

— **Az iskolai vonat** teljesen bevált; nem kevesebb mint ötven iskolás gyermeket szállít be minden reggel a Petrozsény-lupényi szárnyvonalról Petrozsénybe. A vidék lakossága a méltó elismeréssel emlegeti az aradi tüzletvezető nevét, ki ezen közérdekű intézkedésével lehetővé tette a vidéken lakó szegényebb sorsu gyermekeknek gimnáziumunk és felsőbb intézeteink látogatását.

— **Ráomlott a föld** s megölte Korucz Ferencz bányamunkást, ki szerencsétlenségére e hó 3-án, habár vállalkozója tisztán kijelentette, hogy őt felügyelői minőségben, azért állítja a földbontásnál dolgozó napszámosok mellé, hogy a munkát teljesítése közben valami baj elő ne forduljon — a szorgalmas és hűséges alkalmazott akarva mutatni, kivette az egyik napszámos kezéből a csákányt s kezdte hatalmas csapásokkal támadni az amugy is repedező földréteget, a mely észrevétlenül hirtelen leomlott s maga alá temette Boldizsár vállalkozónak ujonnan kinevezett felügyelőjét. Mire az ott dolgozó elképpedt napszámosok a földet az elszerecsétlenülről lelapátolták, már hallva volt.

— **Vigyázatlanságból** a halálba. Többször figyelmeztették már Galagi munkást, hogy ne sétáljon olyan merészen a mozgásba hozott vasuti kocsi között. Nem-törődőségének f. hó 4-én megadta az árát, két kocsi ütközői közé került, melyek törzset teljesen összelapították s szörnyet halt.

— **Sértésorban** Petrozsényben. Illetékes helyről vesszük azt az elkedvetlenítő hirt, hogy Petrozsényben két esetben lépett fel a lakosság sértésállományában az orbánc. Az állami állatorvos jelentése után a köz-igazgatási hatóság a legmesszebb menő intézkedéseket tette meg ennek a ragályos pusztító betegségnek terjedése elő.

— **Garazdalkodó ácssegéd.** Hétfő nap volt s ősi szokás szerint ökemo is lézengéssel töltötte az időt; háromszor is végigmérve az utcát, minden „Beesali“-ba háromszor is betekintett egy-egy toroköblögetőre s mikor már tele volt „kurázs“-val abban találta kedvét, hogy az utcán végigrobogó kocsi elő álljon s a lovakat megállásra készítse. Schäffer Mihály sörraktáros sörszállító kocsija is éppen ez időben hajtott végig a főután. Az ácssegéd, Medveczky Pál megragadta a gyeploket s mikor a kocsiis figyelmeztette, hogy távozzék, mert feljeleníti, a kocsiisra rontott s egy késsel több helyen fájat szurta. A kocsiisnak sikerült ugyan a dühöngő további vérengzése elől egy ügyes ugrással felmenekülni a kocsiisra s a lovak közé sujtani; menet közben azonban a kocsiiról eszméletlenül leesett. Hazaszállították. Sebei súlyosak. Medveczkyt a rendőrök üldözőbe vették. Lakására menekült s onnan fazékokkal és lábasokkal védte magát rendőreink ellen. De ezeknek is megvolt ám a nagyközségi eszköz. Kiehezgették. Addig várták míg Medveczky fékevesztetten minden dobni valóját kidobta s ekkor az őrmester vezénylete alatt az épületet rohammal bevették. Medveczkyt elesípték s bevitték a dutyiba, megtanítandó őt közös egyetértéssel a törvények esméretére s egy kis móresre.

— **Dinamítlopás.** Rég elpanaszoltuk már mások panasztát, amely abban özzpontosult, hogy az utóbbi időben megszaporodott vidékünkön a dinamítózók száma. A földmívelési miniszter nem kis összeg árán létesített vidékünknek haltenyészésre egyik legalkalmasabb helyén, Vulkánban a haltenyésztes nemesítésére egy megfelelő állomást, megbízva Gerbert vulkáni lakost azzal, hogy ez irányban, — szenvedélyes halász is lévén, minden lehető a halállomány érdekében megtegyen. Megis tett. A tavaly több ezer számra menő halacsakára mondta ki, hogy immár nagykorúak s szabadlábra bocsátotta őket. De a nagyszárazság megapasztotta a hegyipatakokat, mit a dinamítózók felhasználva, a legtöbb helyen dinamítot dobva, kiirtották nemcsak a törvényileg halászható állományt, hanem a legaprobba halacsakákat is. Az ilyen és e fajta törvénytelen eljárások megakadályozását csak ugy lehet elérni, ha a dinamíthoz való hozzájutást megszigorítják. Amint a Reisenbüklér petritillai bánya-munkás esete igazolja, vannak olyan emberek, akik a sötét éj leple alatt kereskednek lopott dinamittal. — Folyó hó 7-én éjjel csípte meg Reisenbüklert a petrozsényi esendőrör, éppen akkor, mikor egyik őslakosnak dinamítot árusított el. Miután bevallotta, hogy milyen módon jutott a dinamíthoz feljelentették.

— **A majorság** behozatal. Az építkezés befejezésének stádiumában áll a szurduki vámpalota. Gyönyörű kis épület. Mintha látnok a szomszédállamból jött idegenek arczán bizonyítékát annak, hogy kezdenek már értékelni, — szépségzeti és izlés szempontjából is tekintélyes léptekkel haladunk előre. És ez így van, mert valahányszor kisebb vagy nagyobb társaság onnan látogatába hozzánk átjön — meglepődve állanak meg vámpalotánk előtt; megdicsérik aztán behajtatnak nagyközségünkbe egy pár kellemes órára, élvezendő magyar konyháinkat, magyar italainkat s néha magyar vendégszeretetünket. És ez így van jól. És ennek így kell lennie. Nagyközségünk lakói kirándulnak e szép helyre s mindannyiszor valahányszor az építés befejezéséhez közeledő csinos palotára szemöket rávetik a szárnyasállatok jutnak eszükbe. Igen, mert megígértettük, hogy az a tilalom, mely a majorságnak Szurduk szorosan való áthozatalát eddig megakadályozta: a vámbivatalkok a forgalomba leendő bocsátásával hatályon kívül helyeztetik, megszűnik. Melyik asszony ne örülne hát annak, ha férjének minél hamarabb fiatal romániai esürrét teríthet fel és megfordítva, melyik férfi fordítana hátat a fiatal esürrének. Különben, ha a esürrékre éhezők, annak idején, mikor annak behozatalát, talán mert igen mohan láttak nálunk sokan hozzá — betiltották, — indítványunkat elfogadták volna s kérték volna engedélyezést közkölségben egy hatóságí orvos kiszállásának — rég ellehetett volna énni a esürrébehozatal tilalmának elhárítását. Jó lesz ez ügyben az érdemleges lépések megtételét már megkezdeni.

— **Amerikai postaportó** leszállítása. Olvassuk, hogy az Egyesült Államok kormánya az europai kormányokkal arról tárgyal, hogy az Európába küldött szállítmányok portóköltségét leszállítsák. Az europai forgalom díjszabását a belföldivel egyenlőre akarják tenni így a levélnek két cent, a levelező lapnak egy cent volna a portója. — Erről azonban végleg a nemzetközi postakongresszus fog a jövő évi márcziusban dönten.

— **A csempészek** furfangja. Most, hogy egy idő óta nagyon rájárt a rud a csempészekre, furfangos gondolkozásmódjukkal kiesztették, hogy ha már nem juthatnak hozzá az elkobzott s később elárverezett malaczokhoz legalább azok eladási árát volna jó a hatóságtól visszacsikarni. Ilyen előkészített tervvel állított be egy romániai kupez a napokban járásunk szolgabírói hivatalához, kérve az ez ügyben eljáró közeget, hogy vegye tekintetbe azt, miszerint disznóit mint lopott tárgyakat hajtották be, minek igazolására — ha az illetékes hivatal kívánja — képes közsege legbeesületesebb lakóit tanuságtételre megjelentetni s általuk beigazoltatni, hogy saját nevelései és saját birtokból hajtották magyarföldre a tolvajok s végül ő nem oka annak, hogy a csempészek oly ügyetlenül manipuláltak, hogy árverés alá kerültek ellopott disznói, miért is elég tisztelettel kérte az árverés utján befolyt és a költségek levonásával fennmaradt összeg kiadását, kiutalását mire azt a feleletet kapta, hogy az ügy elintézését nyert s jó lesz saját érdekében az ilyen manőverrel felhagyni.

— **Az aradiak vidékünkön.** A magyar Golgothának, az örökkön élő szobornak környékéről, Arad városából

különös szeretettel látogatnak el az utóbbi időben hoz-
zánk, hogy természeti szépségekben gazdagon megáldott
s történelmi szempontból sem kicsinyelhető, bányászati
szempontból pedig a haladás valódi színvonalán álló
vidékünket tanulmányozzák. Amint az „Arad és Videke”
is közli, előre megállapított utiterv szerint s annak szo-
ros megtartásával lett e kirándulás megállapítva s így
mi is örömmel jelezhetjük, hogy „Jönnek az aradiak.”
— Épen olyan szívesen látjuk őket, mint a milyen szí-
vesen határozták el magokat Magyarországon eme határ-
széli örömlomának és vidéke szépségeinek megtekinté-
sére. Szívesen állunk rendelkezésükre, hogy kirándu-
lásra szánt idejüket hasznosan értékesítve kellemes em-
lékek örvesszék fel bennök időről-időre a viszontlátás
vágyát.

— **Geologusok** vidékünkön. Már nyolcz nappal
ezelőtt akartunk hírt adni arról, hogy a magyar föld-
tani társulat tagjai vidékünk földtani alakulásait tanu-
lmányozandó ellátogatnak a Zsilvölgyébe. Biztos
kutforrásból most azt az értesítést nyerjük, hogy vi-
dékünknek csak azon részét fogják megtekinteni, mely
Kimpulujnyág határához tartozik s azt is, úgy, hogy a
Retyezát felől jönnek lóháton vagy gyalogszerrel, nem
pedig mint mi hallottuk, vonaton.

CSARNOK.

Hagyatéki osztály.

I.

Járván a keleti országok széleit, nem egyszer ke-
rül beszéd azok józan becsületessége és egyszerű böl-
ceségéről. Nem régiben is a nagy alföld egyik pátri-
archális kuriájában, az alig véget érő ebéd után, az
asszonyok ágyas házukba vonulván, mi férfiak szivar és
pipaszó mellett iszogattunk és hánytuk-vetettük az or-
szág és a világ sorsát. A szóhagyomány érdekes visz-
szamelekezései váltakoztak a török és német hadoltság
idejéből. A házi gazda, ki nagyra van gyonasista fiával,
a következőket mondta el nekünk: Tegnap a mint itt
pöfékelek, benyit a Pista gyerek s hozzám settenkedvén
így szól: — Apa, mesélek valamit.

— Hallom.

— Apa, tudsz számolni?

Meglazitom a pipám szarát, hogy alkalmilag, hir-
telenjében használhassam. Pista azonban ennek a gya-
korlati jelentőségét saját tapasztalatából már meglehe-
tősen ismervén, az osztrák hadvezérek taktikáját vette
igénybe, hátrált s az asztal mögül, fedett állásból nyi-
totta meg újra a tüzelést.

— Csak azért kérdeztem, apa, mert ha nem tudsz
jól számolni, akkor a mese sem érdekelhet.

— Vagy úgy. No csak halljuk a mesét.

— Hát — közdi Pista — Murzukban meghalt
Mohamedben Issar, a tevehajtsár és végrendeletében
vagyonát, mely állott 17 tevéből, három fiára hagyta.
Hagyta pedig úgy, hogy a legidősebb kapja a vagyon
felét, a középső annak harmad részét, a legfiatalabb
pedig annak kilenced részét.

Pista műpauzát csinált és várakozásteljesen nézett
rám. De én nem szóltam.

— Ez a mese, mondja azután.

— Nos — mondtam én évődve — meglehetősen
igazságtalan végrendelet, amely jóformán hasonlít
az európai úgynevezett első szülöttségjog intézményé-
hez. Most már csak az a kérdés, hogy a kelet népei
ezt a jogszokást tőlünk művelt európaiaktól vették át,
vagy mi tőlük?

— Dehogyan, apa; nem az a kérdés, hanem az a
kérdés, hogyan osztozkodtak a testvérek?

— De hisz magad mondtad, hogy az egyik kapja
a felét.

— Vagyis?

— Vagyis nyolczat és felet —

— Tevét?

— Vagy úgy! Persze, persze, a tevét csak nem
felezhették meg. Pénzzé tették ennél fogva az egész ha-
gyatékot és a pénzen osztozkodtak.

— Oh, apa, nem hiába kérdeztelek, tudsz-e szá-
molni? s ismét a szokott taktikáját használta, csupa
ovatosságból, noha ez uttal fölöslegesen, mert még az
ujjamat sem mozdítottam meg.

— Hát, mondom, ha se széjjel nem darabolták,
se el nem adták, hogyan osztozkodtak az örökségen?

— Igen egyszerűen, apa.

(Folyt. hōv.)

Szerkesztői üzenet.

Clemi, Petrozsény. Megvaljuk őszintén, hogy költe-
ményeket, még ha helybeli írók tollából látnak is nap
világot nem szívesen közlünk, de, mert kijelentette,
hogy tartalmánál fogva idejét mulná, bár térszükében
vagyunk, bemutatjuk olvasóinknak e helyen.

Neki.

Szeretted, igen, nem szeretve,

Szeretted, igen, szívtelen . . .

Csak átröppenni, mint a lepke . . .

Röppked a nyíló kelyheken . . .

Nemde a röppkedésnek vége!

Szárnyadról hul a tarka him!

Nem is találsz többé olyan mézre

Az ősz hervadt virágin.

Most szeretni, már szived vágyik,

Jöss és kérsz szeresselek . . .

Én kellenék, nem az a másik . . .

Hogy boldogítsam szivedet . . .

Szeretni . . . Elfeledtem régen,

Szívem dobban, de nem szeret,

Mint napsugár Zimankós télen

Fénylik, ragyog, de nem meleg . . .

S ha vissza térne is szerelmem,

Ha lángra gyulna hirtelen . . .

És ha virágra sohse lelne . . .

Rád nem süthetne melegen.

Nevesz ki, de ne itélj meg engemet

Hogy a szívem újból érez és szeret

Csillítgatom, esendítem hiába:

„Kétszer nyílik az akácfa virága!”

Clemi.

Felelős szerkesztő: **Nagy Miklós.**

Kiadótulajdonos: **Figuli Antal.**

Főmunkatárs: **Fekete József.**

Üzletáthelyezés.

Van szerenésém tudatni, a helybeli és vidéki
n. é. közönséggel, hogy f. év szeptember hó 5-
től a főutcán lévő Gundl-féle házba áthelyeztem
szabó-üzletemet.

Nagyrabecsült megredelőimet azzal a ke-
lemes hírrel is van szerencsém meglepni, hogy
már az őszi időnyre is berendeztem üzletemet a
legnagyobb választékban a legfinomabb **angol szö-
vetekkel a legdivatosabb** mintákban — s így be-
cés megrendeléseiket képes vagyok a legmagas-
sabb igényeknek megfelelőleg a legjutányosabb
árak mellett felelőség elvállalása mellett teljesíteni.
Magamat jóindulatu támogatásukba és párt-
fogásukba ajánlva vagyok

kiváló tisztelettel:

Mannheim Farkas

férfi-szabó.

**Mindennemű építke-
zésekhez a legjobb mi-
nőségű szürke kö, ju-
tányos áron kapható
Bocza János, köbánya-
tulajdonosnál helyben.**

2—3

Krausz József,

órásmeister

Petrozsényben, Kossuth Lajos utcán.

Ajánlja a Petrozsény és vidéke n. é. kö-
zönségnek a Kossuth Lajos utcán levő
raktárát, melyben legfinomabb kivitelű fal-
és inga-órák, legjobb és pontosan kisza-
bályozott zsebórák, arany- és ezüst-ékszere-
k, ugmint: varrógép és kerékpárok és
azoknak alkotrészei, villamos háziességek
stb. cikkek, gyári áron kaphatók.

Elfogad mindenféle óra- és ékszerjavításokat
2 évi jótállás mellett, varrógép és kerékpár javi-
tásokat legjutányosabb áron saját műhelyében
készülnek el.

Elvállalok villamos háziességek és acytelyn
világítási felszereléseket.

Végül ajánlom a most forgalomba jött villa-
mos irodai órákat, melyeket felhuzni soha nem
kell, üzletemben mindenkor megtekinthetők.

Tudatom a helybeli és vidéki n. é.
közönséget, hogy Pesti bevásárlásomról hazajöt-
tem és többféle bérnyálási ajándékokat besze-
reztem és azok üzletemben jutányos árak mellett
kaphatók.

Tisztelettel

Krausz József.

Kiadó lakás.

Petrozsényben a Mátyás utcában levő lakó-
házam bár mikor is haszonbérbe vehető. E lakás
áll 3 nagy szobából, 1 konyhából, 1 kamrából
és faskamrából. A lakás esetleg 2—3 lakó ré-
szére is átalakítható. Minden lakónak rendelke-
zésére lesz bocsátva külön udvar, külön kert és
különléle melléképület. Bővebb felvilágosítással
szolgál Herman Adolf ur.

Káiling Károly, tulajdonos.

A „Kávé király”-hoz.

A ki jó zamatu s illatu kávé kedvel,
az esakis „KIRÁLY-KÁVÉ” vegyen, mely
a legkiválóbb fajok vegyítéséből áll s eddig
még egy nem létezett módszer szerint van
pörköltve. Hosszas kísérletezés után sikerült
ezt elérniük s így minden kávéismerő, ki
egyszer megízleli, soha más kávé nem fog
használni.

Ismeretes, hogy a kávé a legérzékeny-
nyebb érzék, melyből a finom zamat s illat
azonnal ellan, valamint minden izt s szagot
felvesz, miért is ezen kiváló kávé lemez-
dobozokba csomagoljuk s szállítjuk bármely
postaállomásra bérmentve, utánvétellel a kö-
vetkező árban:

1 kilogramm doboz — 4 kor. 80 fill.

2 „ „ — 9 „ — „

4 „ „ — 17 „ 20 „

Ezen különleges pörkölt kávé kivül
ajánljuk a következő nyers fajokat, szinte
bérmentve, utánvétellel bármely postaállom-
ásra:

1 postacsomag 5 kgr. legfin. Cuba K. 13.50

1 „ „ 5 „ „ Ceylon „ 12.—

1 „ „ 5 „ „ Jamaica „ 11.20

BIRÓ ÉS TÁRSA

9—26 a „Kávé király”-hoz

Budapest, VI. ker. Teréz-körút 2/b.

A „Kávé király”-hoz.